

شرط و ویژگی های انسان صالح از نظر قرآن / دو مأموریت مهم انسان صالح

یک استاد دانشگاه گفت: در آیات بسیار متعدد شاید چند ده آیه الذین آمنوا و عملوا الصالحات گفته یعنی برایمان با همه عمل صالح نه یک یا چند عمل صالح تأکید کرده است.

یک استاد دانشگاه گفت: در آیات بسیار متعدد شاید چند ده آیه الذین آمنوا و عملوا الصالحات گفته یعنی برایمان با همه عمل صالح نه یک یا چند عمل صالح تأکید کرده است. خداوند می فرماید إِنَّ الذِّينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا جنات فردوس منزلگاه صالحان است. دکتر مصطفی عباسی مقدم، عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان درمورد اینکه اصلح در یک نظام اسلامی چگونه انتخاب می شود به خبرنگار مهر گفت: از آنجا که بحث انتخاب اصلح یک بحث کلیدی در همه عرصه ها و به خصوص در انتخابات است خوب است، یک مراجعه ای به قرآن در این خصوص داشته باشیم و کلید واژه صلاح را که در برابر فساد است در قرآن بررسی کنیم. از نظر قرآن صالح کسی است که اولاً شخصیت صالحی داشته باشد یعنی مقومات و ارکان شخصیتی او صالح باشد. نقطه ای از فساد در شخصیت او وجود نداشته باشد.

وی افزود: یعنی نفاق، دروغ، باطل یا میل به باطل و فساد از هر گونه ای در وجود او نباشد. به فرض میل به ظلم در مقابل صلاح است چنین چیزی نباید در او باشد. پس صالح اولین شرطش این است که شخصیت صالح و شایسته ای داشته باشد. قرآن می فرماید: جَنَّاتٌ عِدْنُ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ بهشت های جاویدان منعلق به کسانی است که صالح باشند همین طور آباء و اجداد و پدران و فرزندان هم به شرط اینکه صالح باشند وارد بهشت می شوند.

نویسنده «؛ جلوه های تربیت و تبلیغ در سیره پیامبر اعظم(ص)» تصریح کرد: دومین ویژگی انسان صالح این است که اعمالش صالح باشد مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ اگر عمل صالح انجام بدهید و اگر صالح باشد چه زن چه مرد ما به شما حیات طیبیه را ارزانی می کنیم. بنابراین ویژگی دوم فرد صالح این است که اعمال صالح داشته باشد. ویژگی سوم این است که تمام اعمال او صالح باشد نه چند تای آن، سعی کند تمام صالحات را انجام بدهد در آیات بسیار متعدد شاید چند ده آیه الذین آمنوا و عملوا الصالحات گفته یعنی برایمان با همه عمل صالح نه یک یا چند عمل صالح تأکید کرده است. خداوند می فرماید إِنَّ الذِّينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا جنات فردوس منزلگاه آنان است یا در جای دیگر می فرماید إِنَّ الذِّينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِّیَّةِ آنهایی که اهل ایمان و عمل صالح باشند این افراد بهترین بندگان خدا هستند. یا در جایی دیگر یک غبطه را از جانب انسانها مطرح می کند که همه غبطه می خورند به حال مؤمنین و عاملین به صالحات الذین آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا بَ طُوبَى درختی در بهشت است اما در عربی به معنی خوشحالی هم است. یعنی خوشا به حال اینها و چه خوب عاقبتی در انتظار اینهاست.

وی در ادامه سخنانش تصریح کرد: ویژگی بعدی انسان صالح از نظر قرآن این است که اهل اصلاح باشد یعنی نه فقط خودش صالح باشد به عمل صالح اکتفا نکند بلکه در پی اصلاح همه تباهی و فسادهای جامعه و زندگی خود و دیگران باشد. می فرماید فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ پس تقوا پیشه کنید و امور فی مابین خودتان را اصلاح کنید. این اصلاح می تواند شامل امور خانواده، اجتماع، شهری، محلی، کشوری و جهانی باشد و یا می فرماید وَلَا تَقْسِدُوا فِی الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا بعد از اینکه در زمین اصلاح ایجاد شد دوباره فساد برانگیزید. اهل اصلاح بودن به شرط این است که منافقانه نباشد و در نیت و در عمل اصلاح واقعی مورد نظر باشد.

عباسی مقدم اظهارداشت: یکی دیگر از ویژگی صالحین این است که اهل توبه و اصلاح عمل خود، نیت خود، شخصیت خود باشند. در این صورت خدا به آنها روی و اقبال می کند. فرمود فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ کسی که بعد از ظلمش توبه کند و ظلم قبلی را جبران کند خدا هم از او در می گذرد. ویژگی دیگر اهل صلاح یا صالحین این است که اهل عفو باشند درست است که به دنبال عملکرد خود و دیگران هستند ولی این کار را نباید از طریق انتقام، قهر و غلبه انجام بدهند از طریق عفو و اصلاح عمل خود یعنی بخشش و روحیه تسامح نسبت به مؤمنان و جامعه مؤمنین این کار را انجام دهند. در آیه دیگر می فرماید فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ کسی که عفو و اصلاح می کند خداوند به او پاداش می دهد. یعنی اگر فسادی و ناملایمتی در زندگی در روابط بین جامعه ایجاد شد با عفو و گذشت به همراه اصلاح و بهبود روند امور سعی کند که به نتیجه برسد. چنین کسی اجرش با خداست.

نویسنده کتاب «؛ اسوه های قرآنی و شیوه های تبلیغی آنان» در ادامه گفت: آخرین ویژگی انسان صالح این است که نیت صالح داشته باشد. جز اصلاح چیزی نخواهد. انسان صالح همواره دو مأموریت دارد یک اثبات و ایجاد صلاح و دو مبارزه با فساد،

یعنی همه گونه ها، شکل ها و تجلیات فساد و تباهی چه اخلاقی، چه اجتماعی، چه اقتصادی و چه فرهنگی بدنبال رفع همه آنها است. از آن طرف به دنبال اثبات همه گونه های صلاح است یعنی اثبات انیشه ها و ارزش های دینی و مبانی و اصولی که دین و مکتب بر اساس آنها شکل گرفته است. این، دو دغدغه و اهتمام جدی انسان صالح است.